

Årsmelding og regnskap for Engerdal fjellstyre 2009

Fjellstyrets sammensetning og fjellstyrets virke

	<u>Faste medlemmer:</u>		<u>Varamedlemmer:</u>
Leder	Johan H. Elgåen	AP	Tor Åsheim
Nestleder	Halvor Hansson	Saml.lista,bruksberettiget jordbruker	Emil Husfloen
Styremedlem	Gunveig E. Eggen	H	Halvard Nilsen
”	Lars Ivar Danielsen	Reindrift	Elle M. Mortensson Omma
”	Nelly Jorun Karlsen	AP, bruksberettiget jordbruker	Kjell Erik Joten

Fjellstyrets møtevirksomhet:

Det er i 2009 avviklet 11 fjellstyremøter, og behandlet 74 bokførte saker. I tillegg kommer en rekke referatsaker og orienteringer innen de ulike områder fjellstyret har ansvaret for.

Flertallet av fjellstyret deltok på landsmøtet i Norges fjellstyresamband (NFS). Engerdal fjellstyrets Gunveig E. Eggen var medlem i styret for NFS og deltok der på styremøtene. Det kan nevnes at deler av fjellstyret deltok på årsmøtet i Sør-Trøndelag/Hedmark fjellstyresammenslutning. For øvrig har enkeltmedlemmer og/eller administrasjon deltatt i en rekke møter som vedrører allmenningen eller fjellstyret. Her nevnes deltakelse i Nord-Østerdal – Røros elgregion, møter med Destinasjon Femund-Engerdal i ulike komiteer, møter om Nasjonalparksenteret i Elgå, elgmøte med jaktlagene, møter i Rendal Renselskap, møter i forbindelse med Sportsfiskefestivalen.no ved Husfloen i Søre-Elvdal og møter med Statskog/kommune om aktuelle spørsmål for allmenningen.

Oversikt over antall behandlede saker innen forskjellige saksområder:

Fjellstyrets budsjett/regnskap, drift, administrasjon m.v	13
Søknad om tilskudd/bidrag/gaver	29
Søknader grunneierfondet.	3
Landbrukssaker/reindrift	2
Jakt/fiske	8
Friluftsliv/fritidshus/bebyggelse og lignende	7
Kommunale reguleringsplaner, høring	2
Erstatning naturmangfoldloven	3
Moseplukking / birøktavtaler	2
Motorferdsel	3
Hundesport	1
Annet	1

Eksempler på viktige saker som er behandlet.

- Budsjett, årsmelding og regnskap for fjellstyret.
- Økonomisk støtte til næringstiltak og allmenntilgode formål på allmenningen.
- Kvoter og forvaltning av elg, rådyr, bever, småvilt.
- Uttalelser til planer, forskrifter og lovutkast.
- Søknader angående diverse grunndisponeringer og tiltak i allmenningen.

Fjellstyrets bidrag til næringsformål og allmenntilgode formål 2009

Fjellstyret har de senere år vedtatt et bidragsbudsjett i tillegg til driftsbudsjett. Bidragsbudsjettet har hjemmel i fjellovens § 11, siste avsnitt: ”Fjellstyret avgjør ved vektak korleis overskot i fjellkassa skal nyttast. Er overskotet større enn det som trengst til tiltak innan allmenningen, kan det av det overskytande løyvast midler til føremål som tek sikte på å styrkje næringsgrunnlaget i dei bygdene som har rett til allmenningsbruk. Med samtykke frå departementet kan det òg løyvast midlar til allmenntilgode føremål i desse bygdene.” I 2009 vedtok fjellstyret å avsette kr 671 000,- til fordeling gjennom bidragsbudsjettet, hvorav kr 220 000 ble øremerket til reiseliv, kr 231 000,- til storfehold, kr 44 000,- til småfehold, kr 55 000,- til reindrift, kr 22 000,- til næringsfiske og kr 99 000,- til allmenntilgode formål.

Tabell 1 viser hvilke søknader som fjellstyret har behandlet i forhold til bidragsbudsjettet for 2009 og utfallet av behandlingen. Bidragene følger regnskapsmessig det året fjellstyret har behandlet søknadene og bevilget tilskudd ved vedtak. Innvilgende tilskudd spesifiseres også i note 6 i regnskapet. Til sammen i 2009 ble det bevilget kr 599 000,- til næringsformål og kr 85 000,- til allmenntilgode formål. Det gjøres oppmerksom på at tidligere bevilgende bidrag til allmenntilgode formål som ikke er benyttet og er foreldet er tilbakeført fjellkassa. Dette dreier seg om kr

17 470, slik at det som regnskapsføres som bidrag allmenntilgode formål for 2009 er kr 67 530,- (se note 6 i regnskapet).

Tabell 1: Oversikt over søknader fjellstyret har behandlet i forhold til vedtatt bidragsbudsjett for 2009 og utfallet av behandlingen.

Sak	Navn på søker - formål	Innvilget/ikke innvilget	Næring	Allmenntilgode
02.09	Prosjekt Langsjøen – tynningsfiske sik	innvilget		kr 5.000*
03.09	Femund fiskerlag – oppfisket sik i Femund 2008	innvilget	Kr 22.000	
07.09	Engerdal Næringsssenter – prosjekt Femund Engerdal tar tak mot 2010	innvilget	kr 200.000	
08.09	Sportsfiskefestivalen.no – innkjøp av festivaltekt	innvilget		kr 20.000**
14.09	Engerdal Sankarlag – gjeting av sau	innvilget	kr 44.000	
15.09	Butikk Sømådalen – prosjekt ny grendebutikk	innvilget		kr 10.000
17.09	Femund fiskerlag – tilskudd prosjekt næringsfiske 2008 - 2014	innvilget	kr 80.000***	
20.09	Femund Bygg AS – tilskudd til nybygg av lager	innvilget		kr 20.000
22.09	Femund-Engerdal løypeservice – preparering av skiløyper på allmenningen	innvilget		kr 15.000
25.09	Engerdal JFA - arrangement av jegerprøvekurs	innvilget		kr 5.000
33.09	Friluftskurs for døvblinde	innvilget		kr 10.000
35.09	NM for elghunder	ikke innvilget		
40.09	Brenna Bygdeservice – tilskudd til innkjøp av krattrydder	ikke innvilget		
48.09	Etablererstipend nye storfeholdere	innvilget	kr 231 000 ****	
61.09	Femund fiskerlag – oppfisket sik i Femund 2009	innvilget	kr 22 000 *****	

* Fjellstyret bevilget i tillegg kr 5.000 gjennom driftsbudsjettet

** Fjellstyret bevilget i tillegg kr 10 000 gjennom driftsbudsjettet

*** Fjellstyret vedtok dette som en tilleggsbevilgning utover vedtatt bidragsbudsjett

**** Fjellstyret bevilget kr 46 200,- i etablererstipend til fem storfeholdere

***** Fjellstyret bevilget dette som en tilleggsbevilgning utover vedtatt bidragsbudsjett

Skjønnsrettsak – erstatning for vern

Engerdal fjellstyre var i juni 2009 part i en skjønnsrettsak angående erstatning til grunneiere og rettighetshavere som har blitt eller blir berørt ved opprettelsen av Isteren og Bjønnbergan naturreservat, Volaberget og Kvemkjølen naturreservat, Kvisleflået og Hovdliia naturreservat, og Bjørkodden naturreservat i Engerdal. Fjellstyret rettet krav på tapte inntekter fra elgjakt grunnet redusert beiteproduksjon, tapte inntekter fra småviltjakt og fiske grunnet redusert tilgjengelighet, økte kostnader i forbindelse hogstforbud i reservatene og transport av ved til åpne buer, samt tapte inntekter grunnet avslag på planer om utbygging av hytteområde ved Hovden. Nord Østerdal tingrett gjorde kjent ved skjønn avsagt den 12. august, forkynt 14. august 2009, at Engerdal fjellstyre ikke ble tilkjent erstatning på de kravene som ble rettet. Vurdering om anke av skjønn ble behandlet i fjellstyremøte september 2009. Fjellstyret var samlet i oppfattelsen av at det både var rettslig og faglig grunnlag for å anke. Anken kommer opp i lagmannsretten sommeren 2010.

Fjellstyrets ansatte og daglig drift

Ansatte pr 31.12.2009:

Daglig leder: Morten Aas, 100 % stilling
Fjelloppsyn: Bjørnar Johnsen, 100 % stilling
Jan Nordvålen, 100 % stilling
Magnar Nordsveen, 100 % stilling
Torfinn Slettvoll, 50 % stilling
Settefiskanl.: Rune Høiberget, timebasis
Sommervikarer: Tore Stengrundet, Arne Elgaaen og Bjørn Erik Pedersen

Regnskap/økonomi: Vekstra Engerdal BA, 2443 Drevsjø.

Revisor: Lars Harald Nordgaard, 2422 Nybergsund.

Eivind Sundet var daglig leder i fjellstyret fram til juni 2009, da han gikk av med pensjon etter en lang karriere i fjellstyret. Kontormedarbeider Mary Lillestu gikk av med pensjon i mai 2009. Eivind og Mary, som hadde hhv 80 % og 50 % stilling ble erstattet av ny daglig leder Morten Aas som tiltrådte 2. juni.

De ansatte mottar lønn med videre etter Statens regulativ og forhandlinger mellom arbeidstakerorganisasjonene og Norges Fjellstyresamband. I tillegg er det gjennomført lokale forhandlinger. Fjellstyrets medlemmer mottar godtgjør etter samme satser som for kommunale verv.

Oversikt over den administrative virksomhet:

Forberedelse av saker for behandling i fjellstyret, deltakelse på møter i ulike fora og oppfølging av vedtatte saker er viktige arbeidsområder. Administrasjonen har ansvaret for fjellstyrets daglige virksomhet herunder administrering, markedsføring og omsetning. Det kan her nevnes: elgjakt, rådyrjakt, beverjakt, småviltjakt, fiske, vandreplasser for bikuber, trening/jaktprøver for hunder og dekormoseavtaler. Informasjon og markedsføring av jakt, fiske, friluftslivsmuligheter i allmenningen er viktig og det har i 2009 vært økt fokus på utvikling av hjemmesiden på internett. Deltakelse på sportsfiskemesse i Stockholm og deltakelse sammen med NFS på De nordiske jakt- og fiskedagene i Elverum er viktig markedsføring. Andre administrative gjøremål som kan nevnes er utforming av søknader, innhenting av nødvendige tillatelser, samt skrive rapporter og føre statistikker for fjellstyrets ulike virksomheter og pleie kontakt med eksterne oppdragsgivere angående salg av tjenester.

Fiske

Fiske er klart den største fritidsaktiviteten på fjellstyrets område, hele året sett under ett, og også den største inntektskilden fjellstyret har. Fjellstyret har ca. 50 utsalgssteder for fiskekort, de fleste rundt om på allmenningen, men også andre steder i og utenfor kommunen. I tillegg selges fiskekort via nettportalen Inatur og på SMS. Siste år lå fiskekortsalget på 8578 kort (8637 solgte kort i 2008). Figur 1 viser utviklingen i fiskekortsalget fra 1991 og fram til i dag. Etter en nedgang på begynnelsen av 1990-tallet har en nå klart å stabilisere antall solgte kort. Antall solgte kort på statsallmenningen i Engerdal utgjør ca. 1/5 av alle solgte fiskekort på statsallmenninger i Norge til sammen, noe som klart viser hvilken enorm betydning fritidsfisket her har, både for fjellstyret og ikke minst for turistnæringen i distriktet. Det er vanlig å regne at hver fiskekortkrone genererer et sted mellom 10 – 20 ganger verdien i lokale ringvirkninger. Samlet fiskekortinntekt 2009 var kr 1 644 002,-.

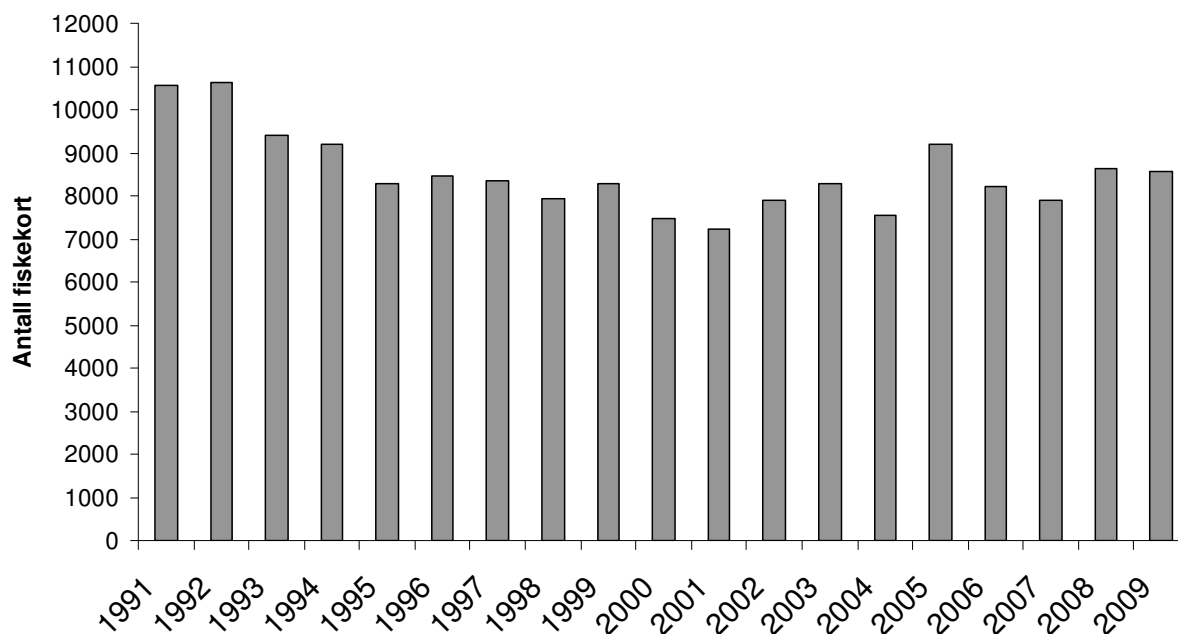
Fiskekortpriser for utenbygdsboende var i 2009:

Årskort kr 480,-, ukekort kr 235,-, 3-døgn kr 180,-, 2-døgn kr 120,-, 1-døgn kr 70,-.

Familiekort utenbygds: Årskort kr 850,-, ukekort kr 430,-, 2 døgn, 1 døgn kr 125,-.

Innenbygdsboende: Årskort kr 200,-, ukekort kr 100,-, døgnkort kr 30,-.

I 2009 ble det solgt 770 årskort (956 stk i 2008), 2203 ukekort (2128), 1247 tre-døgnkort (1158), 1368 to-døgnkort (1446), 2197 ett-døgnkort (2187), 334 familiekort (339), 135 garnkort (133) og 324 innenbygdsboende fiskekort 396, til sammen 8578 stk. Det er viktig at fjellstyret tar sitt ansvar i forhold til markedsføring og fiskepleie slik at Femund – Engerdal beholder sitt omdømme som et fiskeeldorado. Fantastiske sportsfiskemuligheter er utvilsomt det største ”trekkplaster” Engerdal har i reiselivssammenheng.

Figur 1: Utviklingen i antall solgte fiskekort på statsallmenningen i Engerdal 1991 – 2009.

Fiskepleie:

Det å legge til rette for at Femund Engerdal har et godt, velkjent og beryktet fisketilbud er av fjellstyrets viktigste arbeidsoppgaver. Fiskepleiearbeidet utgjør en stor del av "ute-seksjonens" gjøremål. I stikkordsform nevnes: Daglig drift av sentralfiskeanlegget på Snerta, drift av fjellstyrets fiskedammer på allmenningen, fangst av stamfisk av harr, rognstaking- og drift av Isterfossen klekkeri, skaffe nok stamfisk/rogn av ørret og røye. Utsetting av fisk til de mange avsidesliggende vann rundt om på allmenningen skjer vinterstid med skuter og transportbeholdere med surstofftilførsel. I vatna nær veg settes settefisk og yngel ut i sommerhalvåret når næringstilgangen i vatna er gode. Høsten 2009 fikk fjellstyret ca.5 liter ørretrogn fra Elgaelva hvor ørreten tas i stamfiskfelle og settes ut igjen etter stryking. Det ble tatt 1,5 liter røyerogn fra Korssjøen.

Røye:

Fra fiskeanlegget på Snerta ble det i løpet av året satt ut røye og ørret (1-årig og 2-årig) slik:

Tjern/sjøer i Femundsmarka	2.800	stk røye
Tjern/sjøer Drevsjø – Elgå	2.100	”
Sømådalen	900	”
Elvdalen	300	”
Sum	6100	stk røye

Ørret:

Femund	500	stk ørret
Tjern/sjøer i Femundsmarka	1.700	”
” ” Drevsjø - Elgå	2.100	”
” ” Sømådalen	1.000	”
” ” Elvdalen	150	”
Sum	4550	stk ørret

Det ble i tillegg satt ut 15.000 ørretyngel i Elgaelva, elva der fjellstyret tar stamfisk fra.

Harr: Stamfisk av harr blir tatt på garn, plukket av levende, strøket og satt ut igjen. Våren 2009 ble det klekket ca. 80.000 harr yngel av ca. 4,5 liter rogn. Ca. 35.000 ble satt ut i Jyltingsmarka, 26.000 i Drevsjøområdet, 18.000 i Sømådalen. 10.000 yngel ble solgt til andre foreninger innenfor Femundvassdragets nedslagsfelt.

Fra fjellstyrets fiskeanlegg er det solgt settefisk for kr 34 791,- i 2009.

Kalking:

Fjellstyret har i mange år kalket forsurede fiskevann på allmenningen. Fylkesmannen yter tilskudd som dekker de direkte kostnader og noe av fjellstyrets lønnskostnader. De senere år har mange av vatna blitt kalket fra helikopter

på sommeren/høsten. I Femundsmarka nasjonalpark, tjerna på Røvollfjellet og områdene ved Storsteindalen, Revlingsjøene og Kratttjerna, kalkes det imidlertid fortsatt manuelt (ca 43 tonn i 2009). Kalken kjøres inn på skuter og spres vårvinteren med spreder festet til skuter. Vannprøver samles inn høst og vår fra alle kalkede lokaliteter for å se hvilke virkninger kalkingen har, og slik kunne justere kalkmengde og hyppigheten av kalkingen best mulig. Omkring 40 tjern/sjøer er med i kalkingsprogrammet. Tjern med liten/ingen vanngjennomstrømning trenger ikke å kalkes hvert år. Kalkingen har virket meget positivt på vannkvaliteten og dermed også for fisken på disse stedene.

Jakt

Småviltjakt:

Fjellstyret vedtok en kortkvote på 320 jaktkort for utenbygdsboende og 140 kort for innenbygdsboende samt 40 rene harekort for førsteperioden av småviltjakta, dvs. 10.- 21. september. På grunn av dårlige takseringsresultater besluttet fjellstyret å stenge jakta etter førsteperioden, slik at det kun var rypejakt 10. – 21. september. Det ble derimot åpnet for jakt på skogsfugl perioden 2. – 18. oktober og hare fram til jul med fritt kortsalg. Samlet ble det i 2009 solgt 804 småviltkort.

Fra 2009 har 386 småviltjegere levert fangstrappport, noe som er en brukbar høy andel av totalt antall jegere. Det ble til sammen i jakta felt 395 ryper, 123 orrfugl, 57 storfugl og 58 harer. Småviltjegerne har til sammen jaktet 1603 dager. I førsteperioden i småviltjakta ble det ut fra jaktrapportene skutt 0,34 ryper per jakt dag (0,27 ryper per jakt dag i 2008). Skogsfugljakta i perioden 2. – 18. oktober ble preget av snøfall og skareføre, med andre ord særdeles vanskelige forhold. Dette vises godt når en ser nærmere på fangstrapportene som utenbygdsboende har levert for denne perioden. Kun et fåtall storfugl og orrfugl ble felt i denne perioden.

Småviltjakta i 2009 ga fjellstyret en inntekt på 437 813,- kr.

Det er mange faktorer som spiller inn når det gjelder variasjonen i småviltbestandene. Høsten 2009 var et magert år over store deler av Norge. Det at smågnagerbestanden var på et lavmål vår/sommer samtidig som at været var svært kjølig med snøbyger og minusgrader under klekking, har sannsynligvis betydning. Det er viktig å begrense jaktpresset i slike år for å sikre at nok stamfugl overlever.

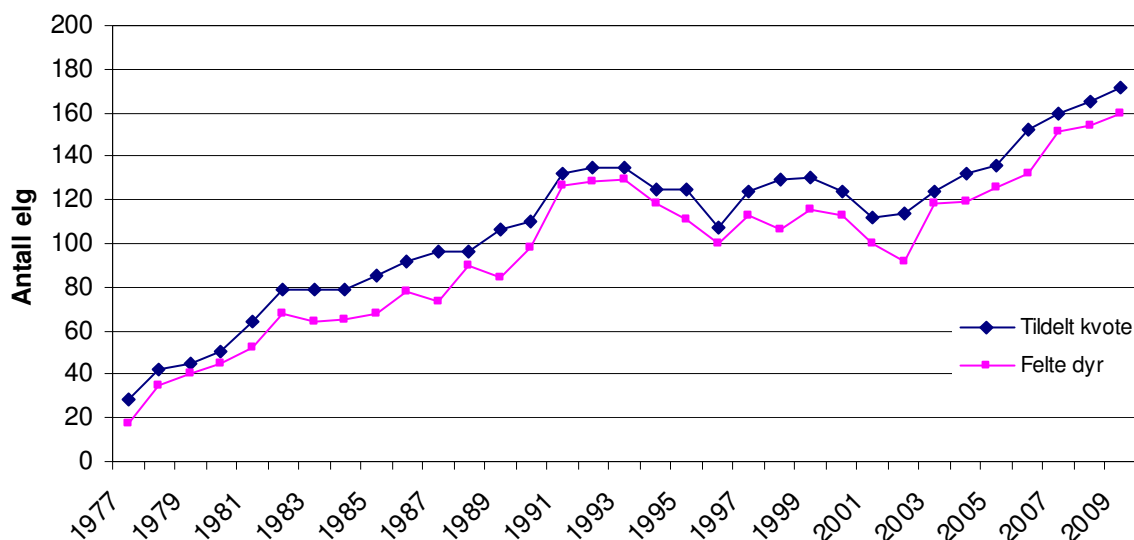
Reinsjakt - Rendalsrein:

Fjellstyret har areal som rendalsreinen benytter og er medlem i Rendal Renselskap. All reinsjakt administreres gjennom renselskapet og fjellstyret får i likhet med øvrige rettighetshavere utbetalt utbytte i forhold til innskutt areal. I 2009 viste tellinger av vinterstammen en dramatisk reduksjon, sannsynligvis som følge av at ulvene i Osdalsreviret har forsynt seg av flokkene. Da kalveproduksjonen i tillegg viste seg å være urovekkende lav ble det bestemt kun å fordele et fåtalls kort, vesentlig bukkekort. På grunn av rovdyrproblemene ble det ikke betalt ut utbytte i 2009.

Elgjakt

Høsten 2009 var tildelt elgkvote i ordinær jakt 175 elger. Det ble felt 160 elger, noe som gir en fellingsprosent på 91,4 (i 2008 var fellingsprosenten 89,5). Figur 2 viser utviklingen i tildelt kvote og felt elg på statsallmenningen i Engerdal fra 1977 og fram til i dag.

Prosentvis fordeling av felte dyr, biologisk alder i 2009: Voksen ku 25,6 %, voksen okse 28,1 %, ungdyr ku 8,7 %, ungdyr okse 10 %, kupalv 16,3 %, oksekalv 11,3 %. Totalt felte hanndyr 79 stk. = 49 %, felte hunndyr 81 stk. = 51 %. Det ble felt 5 eldre kuer under 150 kg og 11 eldre okser under 150 kg. For jegerne og i forhold til avskyttingsmodell i bestandsplanen går disse eldre kuene som fjordyr, men i fellingsstatistikken blir alle dyr ført etter korrekt biologisk alder. Det ble felt 1 ungdyr kvige, og 1 ungdyr okse under 100 kg og en oksekalv under 40 kg. Det er bra å få tatt ut magre, dårlig dyr.

Figur 2: Utviklingen i tildelt kvote og felt elg på statsallmenningen i Engerdal fra 1977 – 2009.

Sett-elg-skjemaene viser for øvrig at elgstammen fortsatt er høy, særlig fra Drevsjø og sørover. Sett-elg viser en bestandsreduksjon, på områdene nord for Drevsjø, noe som også er ønsket. Fjellstyret vedtar ny bestandsplan elg for perioden 2010-2013 forsommeren 2010. Kvoteene vil etter alt å dømme fortsatt bli høye i 2010.

Tabell 2: Nøkkeltall fra sett-elg skjemaene, 2006- 2009, for statsallmenningen i Engerdal

Årstall	2006	2007	2008	2009
Sett elg pr. dagsverk	0,48	0,56	0,50	0,44
Forholdet ku pr. Okse	1,2	1,5	1,3	1,4
Sett kalv pr. kalvku	1,2	1,2	1,1	1,3
Antall dagsverk pr. felt elg	17,4	16,1	16,4	15,6

Priser: I 2009 var grunnavgiften for alle dyregrupper kr 2000, pris pr kg kjøtt alle dyregrupper kr 62,-, kalv under 50 kg, ungdyr u/100 kg og eldre dyr u/140 kg 50 % av ordinær pris. Kalv u/40 kg gratis. Allmenningen i Engerdal, Tolga og Tufsingdalen hadde de rimeligste prisene av alle fjellstyrene i Hedmark og Oppland. Antall kilo elgkjøtt 2009: 22.778 kg – en økning på 1008 kg fra 2008. Samlet inntekt fra storviltjakta 2009 (elg, rådyr og bever) ble kr 1 614 753,-. Det må imidlertid legges til at elg skutt under desemberjakt i Elgå 2008 inngår i 2009 regnskapet.

Det er godt kjent at store mengder elg fra Røros/Aursunden/Brekken trekker nedover på østsida av Femund, til områder mellom Røa og Tjønnodden, vinterstid. Fjellstyret arbeider opp mot Nord-Østerdal Røros elgregion for å få inn effektive tiltak i den nye bestandsplanen for regionen, 2010-2013. Det viktigste vil være hard avskytning i de områdene som har elg som trekker til Femunds østsida samt føring nord ved Feragen for å utsette og på sikt kanskje endre elgens trekk. På oppdrag fra elgregionen merket fjellstyret i februar/mars 2009 et antall elg ved Elgå med fargekuler og paintballgevær. Synlighetsgraden på merkingen ble noe varierende. Om dette var grunnen til dårlig tilbakerapportering vites ikke. Det ble kun gitt en tilbakemelding på observasjon av merket elg. Grunnet svært lite snø i Røros-området før jul 2009 kom det lite trekkelg til Elgåområdet før jaktidsrammen var omme. Det ble derfor ikke jaktet trekkelg i desember som tidligere år.

Rådyr:

Flere har gitt inntrykk av en økende rådyrbestand de par siste årene. Det at det er en fin rådyrbestand på allmenningen er nok takket være at folk fører vinterstid rundt om i grendene. Gaupe, jerv og rev gjør at rådyr i vinterhalvåret lever ekstra farlig. Siste år var samlet tildelt kvote 32 dyr. Det var vanskelig forhold i siste del av jakta høsten 2009. Likevel ble det skutt 22 rådyr. I 2009 ble det solgt 7 bukkkort, hvor av 5 ble felt. Priser: Råbukkr kr 700,- ordinær rådyrjakt kr 700,-, kalv kr 350,-.

Tabell 3: Statistikk for avskyting rådyr på statsallmenningen i Engerdal 2006-2009

Årstall	2006	2007	2008	2009
Kvote	30	30	30	32
Felte dyr	15	18	15	22
Fellings %	50	60	50	69

Bever:

Det er vanskelig å ha god oversikt over bestandsstørrelsen til enhver tid, og ennå vanskeligere å styre beskatningen som man ønsker. Hvis målet er å utnytte beveren best mulig som en interessant jaktmessig ressurs, bør man i større grad gå inn for å spare de produktive hunndyrene og beskatte ungdyrene i stedet. Dette er imidlertid lettere sagt enn gjort, i det man her kun har størrelsen å sortere dyrene etter. En driftsplan for viltstellområde III (statsallmenningen) er utarbeidet. For videre registrering av beverens utvikling er man avhengig av opplysninger fra bl.a. turgåere, beverjegere og elgjaktlagene på allmenningen.

Tabell 4: Statistikk for avskyting bever på statsallmenningen i Engerdal 2005-2009

Årstall	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Kvote	30	25	25	25
Felte dyr	23	11	13	18*
Felling %	74	44	52	72

* Det ble i tillegg felt 5 bevere i Elvdalen. En hannbever, en hunnbever og tre fjorårsunger. Dette var skadefelling gitt av kommunen.

Smårovvilt:

Interessen for jakt- og fangst av smårovviltet og kråkefugl varierer fra år til år. Det har tidligere i fagkretser blitt ansett som fånyttet å beskatte smårovvilt med tanke på å bedre forutsetningen for gode småviltbestander. Denne holdningen har nå snudd noe, særlig hva beskatning av rødrev angår. Det kan nevnes at fjellstyret fra 01.01.2010 blir med i prosjektet "På spor etter rødreven" i regi av Hedmark jeger- og fiskeforening. Felt/fanget mink, mår, rev, røyskatt og kråkefugl de siste 5 år på allmenningen

Tabell 5: Statistikk for felt/fanget smårovvilt på statsallmenningen i Engerdal 2005-2009

Andre viltarter	2005	2006	2007	2008	2009
Mink	82	72	7	28	44
Mår	15	16	5	24	12
Rev	174	107	134	132	125
Røyskatt	33	25	4	14	12
Kråkefugl	115	39	56	122	117

Store rovdyr

Jerv: Jervbestanden har de senere år økt merkbart over hele kommunen. Tidligere var spor- og synsobservasjoner helst knyttet til Femundsmarka. Nå er det like vanlig med jerveobservasjoner også andre steder i Engerdal. Jerveyngling blir påvist årlig, så også i 2009, hvor det ble registrert 1-2 ynglinger. Nordre deler av kommunen er med i lisensjaktområde for jerv. I siste del av jervjakta 2009 ble hele Engerdal med i jaktområdet. Ingen dyr ble imidlertid felt.

Gaupe: De senere år har gaupespor vært jevnlig å se, særlig i de søndre deler av kommunen. Det ble ingen gaupejakt i Engerdal i 2009. Elgå reinbeitedistrikt fikk imidlertid fellingstillatelse (skadefelling) på ei gaupe i mars. Gaupa ble skutt i Bjønnbergan.

Ulv: Sørvestre del av statsallmenningen ligger i Osdalsreviret. Her var det yngling i 2008 og 2009 og yngling kan forventes også i 2010. På andre deler av statsallmenningen har en sommerstid besøk av streifdyr av ulv og det meldes av og til om observasjoner.

Bjørn: Også sommeren 2009 ble det dokumentert bjørneskader på sau i kommunen, både i Kvitvola/Gnollsetra og i Sømådalen. Det ble gitt skadefelling på en bjørn som herjet saueflokket ved Kvitvola/Gnollsetra. Jakten ble imidlertid resultatløs. Det observerte ei binne med to unger, sannsynligvis årsunger, mellom Sorken og Elgå. Dette kan være samme binne som ble observert i fjor.

Øvrig dyreliv:

Om dyr- og fuglelivet forøvrig nevnes at de fleste større rovfuglarter er registrert i området, flere hekkende.

Oter, som er rødlistet som sårbar (VU), observeres nå jevnlig i våre vassdrag og er nok en art ekspansjon. Ellers kan nevnes at den velkjente moskusstammen i Femundsmarka/Funæsdalen de senere år gått sterkt tilbake. Dette skyldes trolig sykdom og innavl, og stammen står i fare med å dø ut på sikt.

Annen inntektsgivende virksomhet

Mose:

Mose (kvitkrull) er en verdifull ressurs som tidligere sysselsatte mange plukkere rundt om på allmenningen. Interessen er ikke så stor som før for dette yrket, og den samlede virksomhet har sunket dramatisk. Priser: Moseavgift til fjellstyret var i 2009 kr 4 pr kartong/1/2 kasse, kr 2 pr ramme, og ga en inntekt på kun ca kr 3 876.

Bikubeleie:

Fjellstyret har utleieavtale med Hedmark Birøkerlag om vel 130 plasser for bikuber under ettersommerens lyngtrekk. Avtalen ga en inntekt på kr 43 560,-. Innenbygdsboende birøktere forsøker nå å utnytte lokale naturressurser. Dette er fjellstyret positiv til. I kraft av bruksrett på allmenningen betaler ikke de lokale birøkterne terrengleie til fjellstyret.

Hundesport:

Jakthundprøver, brukshundprøver, samt jakthundtrening i deler av allmenningen er populært. Det er arrangert 3 prøver for fuglehunder, (2 vinterprøver og 1 høstprøve) 1 dommerkurs for fuglehund-dommere. I tillegg selges det treningskort på deler av statsallmenningen. Prisen på disse aktiviteter er kr 60 pr hund pr dag, kurs med en ukes varighet kr 250 pr hund. I tillegg betaler Hedmark Oppland Fuglehundklubb årlig leie av Båren dressurområde. Interessen for treningsområder for brukshunder (schæfere og lignende) har økt de senere år. Fjellstyret opprettet i 2003 et slikt treningsområde nord for Sølentua. Sølentua Camp. & Hytter leier området for et årlig beløp, og selger treningskort på området. Sum inntekt hundesport 2009: kr 43905.

Festeinntekter:

Halvparten av festeavgiften på fritidseiendommer på allmenningen, tilfaller fjellkassa. Det har vært liten aktivitet på hyttemarkedet den senere tid, bl.a. på grunn av finanskrisen å få godkjente hyttetomter på allmenningen. Mange festekontrakter er noe oppregulert de siste år og inntektene for fjellstyret var i 2009 kr 488.133,-. En høyesterettsdom avsagt januar 2010 gjør imidlertid at Statskog må nedregulere festeavgiftene på fritidseiendommer, da de ikke kan tomteverdireguleres. Når festeavtaler fra nå reguleres etter konsumprisindeksen medfører dette reduserte festeinntekter for fjellstyret i de kommende år.

Vegen Snerta – Elvbrua:

Fjellstyret har i en del år hatt driftsansvaret for vegen mellom Snerta og Elvbrua. Vedlikeholdsutgifter og brøyteutgifter blir finansiert ved bompengavgift. Bompenginntektene var i 2009 på 40 015 kr. Grunnet gjentatte innbrudd i bomkassa ved Elvbrua siste år, begynte fjellstyret her med en SMS-løsning i 2009. Erfaringen fra dette er delt, da det er enkelt administrativt, men inntektene synes noe reduserte. Drift av veien har de senere år gått med et betydelig underskudd, da bompenginntekter ikke alene finansierer driften.

Salg av tjenester:

Statens Naturoppsyn kjøpte tjenester fra fjellstyret for kr 265 151,- i 2009, herunder oppsynstjenester kr 144 045,-, rovviltarbeid kr 94585,- og jerveregistrering kr 26 522. Oppsynstjenester er koordinert gjennom en rammeavtale. Det vesentlige av oppsynet er konsentrert til Femundsmarka nasjonalpark, men også noen ressurser brukes på de andre verneområdene på allmenningen. Statens Naturoppsyn kjøper også rovviltkompetanse av fjellstyret. Dette arbeidet dreier seg om sporregistreringer og bestandsundersøkelser angående store rovdyr, spesielt jerv og ulv, samt skadedokumentasjon på husdyr i kommunen. I tillegg har oppsynet også utført diverse viltneemnd-oppdrag på skadet hjortevilt, så som ettersøk, avliving, slaktning og framtransport. Disse oppdrag er dekket av kommunens viltfondsmidler.

Ikke inntektsbringende arbeid

Oppsyn:

Det er i løpet av året brukt 1253 timer til rent oppsyn og totalt kontrollert 1874 fiskere, 65 småviltjegere og 352 storviltjegere. Det er innrapportert 2 anmeldelser angående fiske, hvorav en for ulovlig garnfiske og en for fiske uten fiskekort. Det er gitt til sammen 75 advarsler bl.a. for følgende forhold: - Fiske uten fiskekort eller med feil fiskekort, brudd på fiskereglene, bål i brannfarlig område, løse hunder i båndtvangstid, gjenglemt jaktkort, diverse brudd på verneregler, samt motorferdsel i utmark. Viltstellområde I, viltstellområde II og Tolga fjellstyre kjøpte oppsynstjenester av Engerdal fjellstyre under småviltjakta som foregående år.

Oppsynet har samarbeidet med lensmannsetaten og SNO om oppsyn. Informasjon og service til de mange tilreisende i området er en viktig del av oppsynsarbeidet, og blir stadig viktigere, da turiststrømmen blir mer og mer internasjonal og kravet til service øker.

Kurs/samlinger:

Fjellstyret hadde to ansatte som var representert på et kurs i naturveiledning på Lom. En ansatt deltok på kurs i guiding i regi av Destinasjon Femund Engerdal. Videre har fjellstyreansatte deltatt på fagsamling for SNO og Fjelloppsynet

Renovasjon:

Fjellstyret hadde også i 2009 ansvaret for å tømme og frakte vekk søppel fra Røa i nord til Trysil grense sør for Husfloen i sør fra fjellstyrets mange søppelstativer som er plassert ut langs vassdragene ved populære leirplasser. Som kjent er det FIAS som tar hånd om all søppel som leveres. Fjellstyret tar utgiftene ved å reise rundt og tømme søppelstativene, samt å rydde på leirplassene. Fordi avstandene er store har man måtte finne ulike løsninger angående leveringen. I Elgå leier fjellstyret container, noe søppel leveres til mottaket på Drevsjømoen, og fra Elvdalen - Sølenområdet har man en avtale om levering til container som Sølenstua Camp & hytter leier. Ordningen koster fjellstyret ca. kr 35.000 ekstra pr. år. Fjellstyret har også mange utedøer plassert rundt om ved mange leirplasser for å unngå uønsket forurensing. Årlig må disse ettersees og tømmes. Noen døer begynner å bli preget av slitasje. Disse blir erstattet med nye da det ansees som nødvendig.

Åpne buer:

Fjellstyret har ansvaret for vedlikehold og ved til ca. 15-16 åpne buer. Både kultur- og friluftinteresserte bør synes dette er positive tiltak. Mange av buene er fine turmål hvor en eksempelvis kan koke opp kaffe eller grille pølser. Siste buprosjekt var restaurering av et sauefjøs og ei ljørbu på Kjølvollen (vest for Småsjøvollen). Fjellstyret har ansvaret for følgende åpne buer: Tangjotbua og Gråhøgdbua i Søre Elvdal. Århovdbua i Sømådalen, Volslåtmbua vest for Risbakken, Rønningsodden, Bjøråskrokbu, Litlkjølbua og Pikkrøvbua på Kvisleflået. Kvannjotbua sør for Kvilten, Sørsjøbua ved Sørsjøen, Steinbua i Varmsbekkroa, Martin Brennoddenbua i Jyltingsmarka, Litlsjøbua, Båthussjøbua og Djupsjømyrbua og Kjølvollen i Elgådalen. I 2007 ble det satt opp skilter som lettere viser hvor buene ligger.

Andre gjøremål:

Sammen med Statskog og Femund JFF arrangerte fjellstyret isfiskedag for barnehagene i kommunen, samt alle i 7. klasse i ungdomsskolen våren 2009. I juni arrangerte fjellstyret sammen med Norsk Antirasistiske senter en fiskehelg ved Sørsjøen for innvandrerungdom. Flere av ungdommene opplevde å få fine gjedder. Fjellstyrets ansatte deltok også i arrangementet "Sportsfiskefestivalen.no" i Sør Elvdal.

Landbruk og beiting

Seter og beitebruk i allmenningen:

Den tradisjonelle seterbruken har gått sterkt tilbake de siste 40 - 50 år. Av de mange setrer på allmenningen er det kun 3 stk. som kan sies å være i drift i 2009. En del seterhus brukes i fritids-sammenheng, mens andre er helt ute av bruk og forfaller mer og mer.

Beitebruk storfe:

Storfeholdet har vært relativt stabilt de senere år. Trenden er imidlertid negativ, idet antall bruk i aktiv drift heller avtar enn øker. En markert endring fra tidligere er at stadig flere storfebrukere har sine besetninger på inngjerdet kulturbeite. Bruken av utmarksbeite til storfe er etter hvert meget beskjeden. Sviktende lønnsomhet og kostbare krav til driftsbygninger m.v. skaper en vanskelig situasjon for storfeholdet. Fire brukere i Galten/Sundet-området har som kjent bygget nytt fellesfjøs nord for Sølenstua. Dette er en ny og spennende driftsform her i Engerdal.

Beitebruk småfe:

Ca. 7 saueiere hadde ca. 900 sau på utmarksbeite på allmenningen sommeren 2008. De store årlige rovdyrskadene og små fortjenestemarginer setter næringen under et hardt press. Flere saueiere flyttet i 2003 til Sålekinna i Tolga/Os for å unngå de største rovdyrskadene. Erfaringer fra det ”nye” området har vært overveiende positive.

Beitebruk rein:

I Elgå Reinbeitedistrikt er det 6 siidaenheter som til sammen har beiterett til 3.000 produksjonsdyr (vinterflokk etter slaktning) i nord-østre delen av allmenningen. Øvre reintall pr. driftsenhet er satt til 500 rein i vårflokk.

Helårsområdet går ned til Femundsenden, Drevsjø og Lillebo. Også i 2009 har fjellstyret fått flere meldinger om beiteoverskridelser (mest bukk) sør for sperregjerdet Femundsenden – Drevsjø både vår, sommer og høst. Dette er tatt opp med reindriften, ulike tiltak er prøvd, uten at problemet er løst. Det er viktig at reindriften gjør hva den kan for å minske reinbeitingen utenfor distriktets beitegrenser. Bjørn, gaupe, jerv, kongeørn og tidvis ulv finnes i beiteområdet, og skaper problemer for reindriften. Næringen meldte om et urovekkende høyt tap av kalv fra kalvemerking fram til slaktning høsten 2009, noe som kan skape problemer på sikt.

Økonomi

Driftsregnskap for 2009 viser følgende hovedtall:

Sum driftsinntekter:	5.337.632kr
Sum driftsutgifter:	<u>4.688.623kr</u>
Sum driftsresultat	649.009kr
+ Finansinntekter	<u>255.722kr</u>
Driftsresultat før bidrag	904.731kr

Bidrag:

Sum utbetalte bidrag i 2009, avrundet til nærmeste tusen.

Bidrag til næringsformål kr 599.000

Bidrag til allmennyttige formål kr 67.530

Sum bevilgede bidrag kr 666.530

Netto kapitaløkning kr 238.201

Fjellstyret er godt fornøyd med regnskapsåret 2009. Driftsresultatet før finansinntekter viser et overskudd på 12 %, noe som innfrir fjellstyrets målsetning om et overskudd på 10 %. Når en legger til finansinntekter blir driftsresultatet før bidragsbevilgning på kr 905 000 (17 %), noe som må sies å være veldig bra. Et resultat noe over budsjettet skyldes litt høyere inntekter enn forventet, da kostnadene ligger tilnærmet likt det som ble budsjettet.

Fjellstyret utbetalte totalt kr 666 530,- i bidrag for 2009. Netto kapitaløkning for 2009 blir dermed kr 238 201,-. Når det gjelder nærmere detaljer angående økonomi, vises det til tallene i det etterfølgende regnskap.

Engerdal fjellstyre takker ansatte og samarbeidspartnere for god innsats i 2009.

Engerdal Fjellstyre, april 2010

Johan Halstein Elgåen

Halvor Hansson

Nelly Jorunn Karlsen

Lars Ivar Danielsen

Gunveig E. Eggen